

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

OBCE

VELKÝ LIPNÍK

2005 - 2011

Vypracovalo občianske združenie Flanc, BSK EUROPE v spolupráci s obecným úradom a pracovnou skupinou miestnych občanov vo Veľkom Lipníku

Obsah

1. Úvod.....	3
Legislatívne zázemie.....	3
Poslanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.....	3
Proces tvorby programu rozvoja obce Veľký Lipník.....	4
2. Ekonomické a sociálne východiská	5
Socio-ekonomická analýza	5
SWOT analýza.....	6
Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja.....	13
3. Rozvojová stratégia.....	13
4. Finančný plán.....	16
Inštitúcie.....	17
Doporučenia.....	17

1.Úvod

Legislatívne zázemie

Zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky vo svojom článku I § 2 definuje prechod pôsobnosti obce. Na úseku regionálneho rozvoja prechádzajú pôsobnosti:

- Vykonávanie stratégie regionálneho rozvoja
- Vypracúvanie programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja
- Koordinovanie spolupráce právnických osôb pri vypracúvaní programov rozvoja obcí.

Na zákon č. 416 nadväzuje zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý ustanovuje základnú štruktúru programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Ten pozostáva z analýzy hospodárskeho a sociálneho prostredia obce, ustanovenia základných smerov jej rozvoja v podobe priorit projektových zámerov a návrhu finančného a administratívneho zabezpečenia plnenia programu.

Poslanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

- Vypracovaním programu rozvoja splní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie - princíp programovania. Princíp programovania hovorí, že podpora zo zdrojov Európskej únie sa viaže na vypracovanie programových dokumentov.
- Programovým dokumentom na úrovni obce je program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len program rozvoja obce).
- Možnosť získať verejné zdroje z rozpočtu EÚ a národného rozpočtu Slovenskej republiky je často previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov do podoby programu rozvoja umožní obci zorientovať sa v škále dostupných podporných zdrojov, ako aj podmienok sprevádzajúcich získanie týchto zdrojov.
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce nenahrádza územno – plánovaciu dokumentáciu a územno – plánovacie podklady, ale patrí medzi ostatné podklady využívané v územno- plánovacej činnosti. Na úrovni obce je základným územno – plánovacím dokumentom územný plán obce alebo zóny. Územné plánovanie vytvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností v území s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt (Zákon 237/2001 Z.z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku). Jednotlivé zámery predkladané v rámci prípravy programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce musia byť v súlade s existujúcou schválenou územno – plánovacou dokumentáciou, prípadne podkladmi, pričom program rozvoja obce stanovuje iba mieru podpory jeho jednotlivým zámerom.
- Jasné stanovenie rozvojových priorit umožní Veľkému Lipníku realizovať dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii a nie náhlych, nekoordinovaných rozhodnutiach. Posilní obec v uvedení si vlastnej jedinečnosti a vlastného prínosu pre prosperitu Severného Spiša, širšieho regiónu Prešovského kraja, štátu a Európskej únie.

- Program rozvoja obce, ktorý je zostavený za aktívnej účasti občanov, zvýši u občanov pocit spoluzodpovednosti za život v obci. Obecná samospráva tak v občanoch získava partnerov – spolurealizátorov miestneho rozvoja.
- Žiadatelia, ktorí chcú prihlásiť svoje projekty do grantovej schémy, získajú z programu rozvoja obce informácie do analytickej časti projektov. Taktiež získavajú z tohoto dokumentu informácie o možných partneroch a iných zámeroch v obci, ktoré súvisia z ich projektmi.

Proces tvorby programu rozvoja obce Veľký Lipník

Program rozvoja obce Veľký Lipník vychádza z dlhodobej vízie obyvateľov využiť krásu krajiny a polohu obce pre rozvoj podnikania, predovšetkým v cestovnom ruchu. Pracovná skupina zadefinovala motto rozvoja obce takto :

Chceme žiť v peknej a čistej obci, kde bude mať mladá generácia podmienky na všestranný rozvoj osobnosti, kde bude mať stredná generácia viac pracovných príležitostí v mieste bydliska, a ktorá sa postará o staršiu generáciu.

V procese tvorby programu sa v priebehu mesiacov august 2004 až máj 2005 stretávalo 7 občanov, ktorí vytvorili pracovnú skupinu. Pracovná skupina pozostávala z :

- Ing. Štefan Stempák - starosta obce
- Mgr. Juraj Berila – poslanec obecného zastupiteľstva (poslanec)
- ThLic. Miroslav Šimko – gréckokatolícky farár v obci
- Ing. Peter Labant – podnikateľ v oblasti výroby (predseda miestneho Poľnohospodárskeho družstva)
- Mgr. Anna Sikorjaková – riaditeľka miestnej ZŠ s MŠ
- Anton Šoltýs – lesník
- Vasil Stempák – záujmové združenie – obecný hasičský zbor (podnikateľ)

Pracovná skupina pracovala pod metodickým vedením občianskeho združenia Flanc a BSK EUROPE. Podklady na spracovanie SWOT analýzy boli spracované na základe dotazníkov, ktoré boli vyplňované občanmi obce, pracovnou skupinou a obecným úradom. V priebehu stretnutí vypracovala rámec programu rozvoja obce. Poskytla podklady pre analýzu súčasného ekonomického a sociálneho života v obci a pre SWOT analýzu. Dohodla sa na strategických cieľoch a vízií. Vypracovala prehľad rozvojových zámerov, ktoré usporiadala pod strategické ciele. Zadefinovala orientačnú finančnú požiadavku, hrubý časový rámec, realizátorov a partnerské subjekty týchto zámerov. V spolupráci s občianskym združením Flanc a BSK EUROPE identifikovala možné zdroje ich financovania. Návrh programu bol predložený na pripomienkovanie členom pracovnej skupiny a poslancom obce.

2. Ekonomické a sociálne východiská

Socio-ekonomická analýza

Obec Veľký Lipník leží na styku Pienin a Spišskej Magury v doline potoka Lipník a jeho prítoku Šoltysa. Názov obce sa odvodzuje od líp, ktorým sa tu dobre darí dodnes (stred obce, okolie gréckokatolíckeho chrámu).

Obec Veľký Lipník vyrastala na zalesnenom území Lypnice, na ktorom žilo slovanské obyvateľstvo na zvykovom práve. Počiatky obce siahajú do 13. storočia (1235-1270). Roku 1314 (prvá písomná zmienka) daroval uhorský kráľ Karol Róbert územie pod názvom Lupnik šľachticovi Júliusovi Górgeyovi. V priebehu ďalších dvoch storočí bola obec dosídlená šoltýsmi na nemeckom zákupnom práve a valašskou kolonizáciou prevažne rusínskeho pôvodu. Obec sa nakrátko stala miestom pobytu žoldnierov Jána Jiskru. Na prednom vrchu Kolačka je potvrdené vojenské opevnenie, hrádok, ktorý strážil strategickú cestu Nedeca – Červený Kláštor – Stará Ľubovňa. Okolo roku 1567 bolo územie obce po vyčerpaní ornej pôdy dosídlené valachmi prevažne rusínskeho pôvodu. Od svojho vzniku mala obec poľnohospodársky charakter, obyvatelia boli prevažne pastiermi – ovčiarimi. Popri málo výnosnom poľnohospodárstve sa zaoberali aj remeselnou výrobou – výroba súkna, tkanie kobercov, pálenie vápna a vandrovné drotárstvo. V obci bola píla a niekoľko mlynov.

V súčasnosti má obec 1010 obyvateľov, z toho 510 mužov a 500 žien (stav k máju 2005). Ekonomicky aktívnych je 459 občanov. Miestne poľnohospodárske družstvo sa zameriava na chov oviec a stavebnú činnosť. Miestne lesné družstvo je orientované na ťažbu dreva a výrobu reziva.

V obci pracuje 16 malých podnikateľov v oblasti služieb v odvetviach kaderníctvo, lekárne, predajňa rozličného tovaru, železiarstvo, pohostinstvo a stánok PNS. Rozvinutá je v obci stolárska výroba. Okrem týchto malých podnikateľov sú v obci evidovaní živnostníci v odvetviach stavebné práce, ťažba dreva, oprava motorových vozidiel, prevádzkovanie vlekov a iné, ktorí za prácou cestujú v rámci celého Slovenska, Českej republiky a krajín EÚ.

Obec je viac národnostná. Najväčší podiel má národnosť slovenská (90,4 %) a rusínska (7,2 %). Zastúpená je národnosť ukrajinská (0,3 %), česká (0,2 %) a poľská (0,1 %), ostatné (1,8 %).

Spoločensky významnú infraštruktúru v obci predstavuje základná škola s materskou školou, knižnica, kultúrny dom a gréckokatolícky kostol svätého Michala archanjela. Do zoznamu národných kultúrnych pamiatok je zapísaný ikonostas v gréckokatolíckom kostole.

Technickú infraštruktúru tvoria miestne komunikácie, mosty a verejný vodovod. Komunikácie sú vybudované v dĺžke 6 350 m a bezprašné chodníky v dĺžke 4 200m, štyri mosty na štátnej ceste II. triedy, tri mosty na miestnych komunikáciách a dve lávky pre peších. Verejný vodovod využíva cca 65 % obyvateľstva. Obec nie je splynofikovaná. Rovnako nie je vybudovaná verejná kanalizácia.

Časť katastrálneho územia obce sa nachádza v PIENAP-e. Zastavané územie a zbytok katastrálneho územia sa nachádza v ochrannom pásme PIENAP-u. terény v obci a okolí sú vhodné na pešiu a cykloturistiku.

Významné osobnosti pôsobiace v minulosti v obci boli :

Dr. Ivan Pješčák * 1904 †1972 - učiteľ, redaktor, právnik, minister spravodlivosti a financií prvej autonómnej vlády Podkarpatskej Rusi v r. 1938
Prof. JuDr. Ján Pješčák, DrSc. *1925 - minister spravodlivosti Slovenskej republiky v rokoch 1°982 1988 a generálny prokurátor ČSSR v rokoch 1988 – 1989

V súčasnosti sa spracováva „Urbanistická štúdia Zamagurie“, ktorej súčasťou je aj Veľký Lipník. Na vyhotovenie územného plánu podala obec žiadosť na Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja (OP ZI, opatrenie 3.4. Renovácia a rozvoj obcí v marci 2005) .

Informácie o obci možno nájsť v publikácii Veľký Lipník – kultúrne, duchovné, prírodné a historické dedičstvo 1314 – 2003, autori Dušan Mamrilla, Michal Labant a kol., v reklamnom filme Obec Veľký Lipník – tajomstvo líp (TV 3 AN Production), v obecnej kronike a pri rozhovoroch s občanmi.

SWOT analýza

Výraz SWOT je skratkou štyroch anglických slov: S – strenghts (silné stránky), W – weaknesses (slabé stránky), O – opportunities (príležitosti), T – threats (ohrozenia). SWOT analýza je metóda umožňujúca získať názor obyvateľov na silné a slabé stránky života v obci. Zároveň pomáha urobiť obraz o príležitostiach, ktoré má obec pre svoj rozvoj a ohrozeniach, ktoré môžu tomuto rozvoju zabrániť. Zatiaľ čo pomenúvanie silných a slabých stránok podáva prehľad o vnútornom živote v obci, identifikácia príležitosti a ohrození sa zameriava na uvedomenie si vonkajších faktorov, ktoré na kvalitu života obce vplývajú. Napríklad: silnou stránkou obce môžu byť ľudia, ktorí majú zručnosti na remeselné podnikanie. Slabou stránkou môže byť neochota týchto ľudí ich zručnosti "speňažiť". Príležitosťou môže byť dobré legislatívne prostredie, ktoré vytvára priaznivé podmienky pre začatie podnikania. Ohrozením môže byť nezáujem bánk podporovať malé podnikanie.

SWOT analýza obce Veľký Lipník je rozčlenená do nasledovných oddielov:

Ľudia a ich záujmové združenia
Technická infraštruktúra a doprava
Ekonomika a služby
Životné prostredie a vizuálna hodnota krajiny
Historické a kultúrne pamiatky
Občianska infraštruktúra

Ľudia a ich záujmové združenia

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pracovitosť a remeselná schopnosť občanov ▪ dobrá vzdelanostná úroveň obyvateľov ▪ v ľuďoch je pocit silnej identity k obci ▪ miestni ľudia sú hrdí na minulosť ▪ rovnomerné rozloženie populácie (0-25 rokov 39,5%, 26-60 rokov 45%, nad 60 rokov 15,5%) ▪ životný štýl občanov je založený na remeselníckych tradíciách (migrácia žiteľov rodín do zahraničia – murári, tesári, zvárači) ▪ s obcou aktívne spolupracujú združenia Dobrovoľný hasičský zbor, Futbalový klub TJ, Poľovnícke združenie ▪ miestnu školu navštevujú deti z Lesnice ▪ obec je členom Združenia obcí mikroregiónu ▪ demografický vývoj priaznivý 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatok pracovných príležitostí ▪ minimum voľnočasových aktivít pre miestnych obyvateľov ▪ v obci nie sú lídrové osobnosti medzi mladými ľuďmi ▪ mladí ľudia založený skôr komerčne ▪ z obce sa vytratil výrazné osobnosti ▪ starí ľudia upnutí na históriu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktivovať záujem mladých ľudí o veci verejné ▪ ochota mladých ľudí začať podnikat' 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ trvalý odchod najmä mladých a vzdelaných ľudí z obce z dôvodu nedostatku pracovných príležitostí

Technická infraštruktúra a doprava

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatívne dobrá dostupnosť obce (štátna cesta II. triedy) ▪ existuje Miestny program obnovy dediny ▪ obec je sprístupnená cestou II triedy Stará Lubovňa – Červený Kláštor ▪ škola je počítačovo vybavená a priebežne sa dopĺňa ▪ obec má vlastný zdroj pitnej vody ▪ elektrická sieť v súčasnosti postačuje potrebám obce ▪ príjem signálu mobilného operátora Orange a Eurotel je kvalitný ▪ v obci je zabezpečený odtok dažďovej vody 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obec nemá kanalizáciu ▪ obec nie je plynofikovaná ▪ veľká rozdrobenosť vlastníctva pozemkov a majetková nevyporiadanosť záujmových lokalít ▪ zlá zjazdnosť ciest v zime najmä pre kamiónovú dopravu (vylúčený chemický posyp) ▪ obec nemá chodníky pre chodcov v okrajových častiach obce ▪ obec nemá čističku odpadových vôd ▪ poľné cesty nie sú využívané pre rozvoj obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ prírodné podmienky v prípade záujmu umožňujú využiť alternatívne zdroje energie (malé vodné elektrárne) ▪ pre vybudovanie ČOV a kanalizácie vzniklo združenie obcí Mikroregiónu PIENINY - VÝCHOD ▪ obec má urobený Register obnovenej evidencie pozemkov (ROEP) z roku 2000 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poľnohospodárska a lesná pôda je majetkovo vysporiadaná v rámci Registra obnovenej evidencie pozemkov ROEP (veľa spoluvlastníkov na jednej parcele) ▪ plynofikácia finančne náročná (obecný rozpočet to nedokáže utiahnuť)

Ekonomika a služby

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ v rámci Mikroregiónu PIENINY – VÝCHOD je obec prirodzeným centrom (bývalá stredisková obec) ▪ obec má výbornú polohu pre rozvoj turizmu, kataster obce je v ochrannom pásme ale aj priamo V PIENAPE ▪ dobrá spolupráca medzi podnikateľskými subjektami v obci 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v obci sú málo rozvinuté kvalitné služby ▪ v obci sa nenachádza reštauračné zariadenie ▪ občania nemajú skúsenosti s ubytovaním na súkromí ▪ stredná až nižšia kúpna sila u domáceho obyvateľstva ▪ vlastnícke vzťahy bránia realizácii zámerov na zveľadenie obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ možnosť využitia budovy bývalého MNV na podnikanie ▪ obec v realizovaní spoločných ekonomických zámerov sa môže spájať s okolitými obcami 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu strategických zámerov rozvoja obce

Životné prostredie a cestovný ruch

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ blízkosť turisticky atraktívnej oblasti (Pieniny, cezhraničný turistický styk s Poľskom) ▪ možnosť lyžovania v blízkom okolí (Sp. Stará Ves, Litmanová, Vyšné Ružbachy) ▪ možnosť kúpania v blízkom okolí (Vyšné Ružbachy) ▪ v obci funguje separovaný zber odpadu ▪ možnosť využitia alternatívnych zdrojov energie – malé vodné elektrárne ▪ výhodná poloha pre turistiku (PIENAP) ▪ obec sa nenachádza v ochrannom pásme národných parkov (PIENAP) ▪ nádherný výhľad z okolitých kopcov ▪ odpad vyváža firma EKOS St. Ľubovňa ▪ pstruhové vody ▪ výskyt chránených živoč. druhov, ▪ výskyt vzácnych druhov rastlín a hojný výskyt liečivých rastlín (repík lekársky, cinceria, materina dúška) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ žiadne skúsenosti obyvateľov s podnikaním v cestovnom ruchu a turistike, pretrvávajúci nezáujem o túto oblasť podnikania ▪ relatívne drsné klimatické podmienky ▪ pretrvávajúci negatívny postoj najmä starších občanov k ochrane okolitej prírody a krajiny (čistý vlastný dvor, špinavý obecný potok resp. obecné priestranstvo) ▪ obmedzenia vyplývajúce z ochrany prírody nie sú kompenzované ▪ vyvážanie odpadu na divoké skládky (po objavení sa miesto divokej skládky zmení) ▪ koryto rieky v obci sčasti znečistené
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ v katastri obce dostatok vhodných trás na turistiku a cykloturistiku ▪ dostatok vhodných terénov na lyžiarske vleky ▪ v obci je väčší počet voľných domov využiteľných na podnikanie v cestovnom ruchu ▪ horský terén v okolí obce je predurčený pre zimné športy ▪ v obci je veľa neobývaných domov, ktoré by sa mohli využiť v prospech rozvoja turizmu ▪ niektoré zámery, ktoré obec má sú podrobne rozpracované a sú zdrojom podrobnejších informácií (Miestny program obnovy dediny) ▪ lesy je možné využívať na poľovnícke účely (existuje miestne poľovnícke združenie) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ domy, ktoré by mohli byť využívané v prospech rozvoja turizmu v obci sú vo vlastníctve súkromných osôb

Historické a kultúrne pamiatky

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gréckokatolícky kostol ▪ pamätník padlým v I. a II. svetovej vojne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ motivácia občanov a hlavne mládeže a žiakov školy k ochrane obecných pamiatok 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ možný vandalizmus ohrozujúci pamiatky

Občianska infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ gréckokatolícky kostol s farnosťou ▪ Základná škola ▪ Materská škola ▪ futbalové ihrisko ▪ pošta ▪ knižnica ▪ lekáreň ▪ obec je vlastníkom 9- bytového nájomného domu dokončeného v roku 2000 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obci chýba dom smútku ▪ občanom chýba telocvičňa
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ v obci sa nachádzajú pozemky na rozvoj individuálnej bytovej výstavby 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vlastníctvo pozemkov na verejných priestranstvách je z 40% súkromné ▪ v obci sa nachádzajú pozemky na rozvoj individuálnej bytovej výstavby (sú v súkromnom vlastníctve)

Sociálna infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvinutá opatrovateľská služba ▪ obvodné zdravotné stredisko 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dochádzanie za zdravotníkymi a službami do Starej Ľubovne
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ nové služby pre dôchodcov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osamelo žijúci starší občania

Hospodárska činnosť

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ blízkosť hraničných prechodov ▪ vysoký počet živnostníkov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatočný počet kvalifikovaných pracovníkov ▪ malé pracovné príležitosti ▪ vyššia miera nezamestnanosti ▪ podiel sezónnej práce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ v obci je možnosť vytvoriť fond pre kumulovanie prostriedkov získaných z 2% dane fyzických a právnických osôb, ktoré sa budú využívať na podporu rôznych aktivít ▪ je možnosť využiť spoluprácu v mikroregióne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odchod kvalifikovaných pracovníkov ▪ odchod mladých ľudí ▪ nedostatočná výmena informácií ▪ nelegálna práca

Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

V Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja je potrebné určiť kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja z dôvodu zabezpečenia čo najvyššej adresnosti tohto dokumentu. Určenie kľúčových disparít (nerovností) a hlavných faktorov rozvoja vychádza zo SWOT analýzy.

Kľúčové disparity:

- relatívne vysoká miera nezamestnanosti
- slabo rozvinutá technická infraštruktúra v obci
- absencia služieb v obci
- takmer vôbec nerozvinutý cestovný ruch

Hlavné faktory rozvoja:

- vybudovanie technickej infraštruktúry ako podmienky pre rozvoj ostatných ekonomických a sociálnych činností v obci
- dlhodobo sa orientovať na rozvoj cestovného ruchu, rozvíjať všetky náväzné činnosti a tým znižovať nezamestnanosť

3. Rozvojová stratégia

SWOT analýza sa prevádza s cieľom podrobného zmapovania situácie v obci a uvedenia si vonkajšieho prostredia, v ktorom sa obec rozvíja. Je dobrým východiskom pre zadefinovanie strategických cieľov budúceho rozvoja. Strategické ciele majú vychádzať z využitia silných stránok a snažiť sa zabrániť prehĺbovaniu nepriaznivých faktorov zadefinovaných v slabých stránkach. Ciele zároveň umožnia zúžitkovať zadefinované príležitosti a navrhnúť také rozvojové projekty, ktoré budú brať do úvahy ohrozenia pomenované v SWOT analýze. Nižšie sú uvedené špecifické ciele pre budúci rozvoj obce Veľký Lipník, v rámci ktorých sú pomenované projektové zámery občanov a právnických osôb sídliačich na území obce. Je potrebné zdôrazniť, že významnou vlastnosťou programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja by mala byť živosť tohto dokumentu. Živý dokument znamená, že súčasné poznanie a rozvojové potreby nie sú poznaním a potrebami konečnými, a že v budúcnosti sa toto poznanie a potreby môžu a budú dopĺňať a meniť. Preto by program mal zabezpečiť, aby v ňom aj budúce myšlienky a projekty našli svoje uplatnenie. Zároveň je však dôležité, aby obec zmenami v programe nezľavovala z najdôležitejších rozvojových princípov a hodnôt. To znamená, že obec by si dlhodobo mala udržiavať svoju víziu a strategické ciele a mala mať záujem o realizáciu takých zámerov, ktoré túto víziu a ciele podporujú.

Kapitola: Technická infraštruktúra

Špecifický cieľ: Vybudovanie technickej infraštruktúry

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (mil.)	Nositeľ myšlienky/koordinátor	Možní partneri	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Kanalizácia a ČOV Veľký Lipník	2006-11	50	Obec Veľký Lipník	Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s.	Operačný program - Základná infraštruktúra, Štátny fond životného prostredia, vlastné zdroje	právoplatné stavebné povolenie
Plynofikácie obce	2006-7	20	Obec Veľký Lipník	SPP a.s.	SPP a. s.	právoplatné stavebné povolenie

Kapitola: Ekonomika a služby

Špecifický cieľ: Zlepšenie ekonomiky a služieb

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (mil.)	Nositeľ myšlienky/koordinátor	Možní partneri	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Dobudovanie ubytovacieho zariadenia v podkroví na ihrisku TJ	2006-7	2	Obec Veľký Lipník	miestni podnikatelia	bankový úver, vlastné zdroje	náklady sú odhadnuté

Kapitola: Životné prostredie a cestovný ruch

Špecifický cieľ: Byť ohľaduplný k životnému prostrediu. Zvýšiť ekonomickú prosperitu obce prostredníctvom cestovného ruchu.

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (mil.)	Nositeľ myšlienky/koordinátor	Možní partneri	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Vzdelávanie občanov v oblasti cestovného ruchu a životného prostredia	2005-2011	1	Obec Veľký Lipník	Mikroregión Pieniny Východ	Európsky sociálny fond	Vzdelávanie priebežne počas rokov

Kapitola: Historické a kultúrne pamiatky

Špecifický cieľ: Zachovať kultúrne a historické dedičstvo pre ďalšie generácie

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (mil.)	Nositeľ myšlienky/koordinátor	Možní partneri	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Rekonštrukcia gréckokatolíckeho kostola	2005-6	2	Gréckokatolícka cirkev Obec Veľký Lipník		Ministerstvo kultúry, vlastné zdroje, dary	náklady sú odhadnuté

Kapitola: Občianska infraštruktúra

Špecifický cieľ: Dobudovanie a modernizácia občianskej infraštruktúry

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (mil.)	Nositeľ myšlienky/koordinátor	Možní partneri	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Modernizácia budovy OÚ a kultúrneho domu	2005-6	0,8	Obec Veľký Lipník		vlastné zdroje. Operačný Program- Základná infraštruktúra	
Výstavba telocvične pri ZŠ a MŠ Veľký Lipník	2006-8	12	Obec Veľký Lipník		vlastné zdroje, bankový úver	náklady sú odhadnuté
Rozšírenie – prístavba MŠ a školskej jedálne	2006-7	2,5	Obec Veľký Lipník		vlastné zdroje. Operačný Program- Základná infraštruktúra	náklady sú odhadnuté
Vzdelávanie s dôrazom na rekvalifikáciu občanov	2006-2011	1,5	Obec Veľký Lipník	Základná škola	Európsky sociálny fond	s možnosťou celoživotného vzdelávania

Kapitola: Sociálna infraštruktúra

Špecifický cieľ: Dobudovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (mil.)	Nositeľ myšlienky/koordinátor	Možní partneri	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Vybudovanie domu smútku	2007	6	Obec Veľký Lipník		vlastné zdroje. Operačný Program- Základná infraštruktúra	náklady sú odhadnuté

Kapitola: Hospodárska činnosť

Špecifický cieľ: Zvýšenie zamestnanosti a využitie dostupnej suroviny

Zámer	Rok realizácie	Objem peňazí (mil.)	Nositeľ myšlienky/koordinátor	Možní partneri	Možný zdroj financovania zámeru	Poznámka
Dobudovanie drevospracujúceho závodu	2006-8	8	Lesné družstvo Veľký Lipník		SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, bankový úver, vlastné zdroje	Náklady sú odhadnuté

1. Finančný plán

V priebehu rokov 2005 až 2006 bude možné využívať financovanie projektov zo Štrukturálnych fondov (na základe Národného rozvojového plánu vo väzbe na program hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja a obce). Po roku 2007 budeme môcť plnohodnotne využívať aj ďalšie podporné nástroje Európskej únie, napr. program LEADER (vo väzbe na mikroregión s minimálnym počtom obyvateľov 10.000) alebo INTERREG (projekty cezhraničnej, nadnárodnej a medzinárodnej spolupráce).

Na čerpanie týchto podporných nástrojov je potrebné sa sústavne pripravovať, a to najmä:

- prípravou zdrojov na povinné spolufinancovanie projektov
- prípravou stavebnej projektovej dokumentácie až po získanie stavebného povolenia
- vysporiadaním vlastníckych vzťahov, získaním listov vlastníctva alebo uzavretím zmluvy o dlhodobom prenájme
- vypracovaním územno-plánovacej dokumentácie na úrovni obce
- zahrnutím projektových zámerov do programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Ďalšími možnosťami financovania projektov disponujú ministerstvá, perspektívne Prešovský samosprávny kraj (v rámci kompetencií jemu zverených) a rôzne súkromné alebo vládne nadačné fondy na území Slovenska či iných štátov. Aj bankové inštitúcie poskytujú okrem komerčných úverov a pôžičiek podporné programy pre spolufinancovanie projektových zámerov (Slovenská záručná a rozvojová banka).

Pri realizácii a financovaní projektov zo štrukturálnych fondov je dôležité naplňovať podmienky Európskej únie nielen pri programovaní (spracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce), ale dosiahnuť tiež efektívnosť použitia finančných zdrojov z rôznych podporných programov tým, že ich navzájom kombinujeme a dopĺňame vlastnými zdrojmi (princíp doplnkovosti). Verejné prostriedky sa majú použiť prednostne na prioritné ciele zadefinované v programových dokumentoch, teda to čo je pre štát, región a obec najdôležitejšie. Takto sa naplní princíp koncentrácie.

Obr. 1 Finančná tabuľka programu na programovacie obdobie 2005 – 2010

Rok	Oprávnené náklady spolu (odhadované)	Verejné zdroje						Súkromné zdroje ¹	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2005	1 mil.	0 mil.	0 mil.	0 mil.	0 mil.	0 mil.	0 mil.	1 mil.	
2006	6,8 mil.	5,8 mil.	1 mil.	4,8 mil.	2 mil.	0,8 mil.	2 mil.	1 mil.	
2007	39 mil.	34 mil.	20 mil.	14 mil.	8 mil.	4 mil.	2 mil.	5 mil.	
2008	26,5 mil.	21,5 mil.	10 mil.	11,5 mil.	9,4 mil.	0,1 mil.	2 mil.	5 mil.	
2009	20 mil.	16 mil.	10 mil.	6 mil.	4,4 mil.	0,1 mil.	1,5 mil.	4 mil.	
2010	12,5 mil.	11,5 mil.	7,5 mil.	4 mil.	2 mil.	1 mil.	1 mil.	1 mil.	
Spolu	105,8 mil.	88,8 mil.	48,5 mil.	40,3 mil.	25,8 mil.	6 mil.	8,5 mil.	17 mil.	

Inštitúcie

V obci sú významné inštitúcie s potenciálom realizovať projekty a vstupovať do partnerstiev : obecný úrad Veľký Lipník, gréckokatolícky farský úrad Veľký Lipník, základná škola. Vo Veľkom Lipníku pôsobí niekoľko občianskych združení : TJ Družstevník Veľký Lipník, ZO Dobrovoľného hasičského zboru, Poľovnícke združenie Červené skalky.

Obec je členom mikroregiónu Pieniny – Východ spolu s ďalšími štyrmi obcami a podnikateľskými subjektami.

Doporučenia

- spracovať akčný plán rozvoja obce (postupnosť realizácie projektov s určením podrobných časových rámcov a zodpovedností zapojených partnerov)
- spracovať a schváliť územno – plánovacia dokumentáciu a zosúladiť projektové zámery uvedené v programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja s procesom prípravy územného plánu
- prijať rozhodnutie o spôsobe aktualizácie tohto dokumentu (kde a ako sa budú zbierať a vyhodnocovať nové podnety, kto a ako ich zapracuje a časový interval aktualizácie

¹ Vlastné zdroje žiadateľa, pôžičky, resp. úvery od finančných inštitúcií a iné súkromné zdroje.

- stanoviť si kritéria úspešnosti v jednotlivých cieľoch a vytvoriť systém monitorovania tohto programu v pravidelných (minimálne ročných) cykloch. To znamená určiť tie ukazovatele, ktoré bude obecné zastupiteľstvo raz do roka vyhodnocovať, napríklad počet vytvorených nových pracovných miest, počet novozriadených prevádzok a služieb, objem finančných prostriedkov, ktoré sa podarilo získať, počet podporených projektov, vysporiadanie vlastníckych vzťahov, vnímanie zlepšenia kvality života v obci samotnými obyvateľmi, percentuálny nárast prenocovaní v obci a podobne.